

Gemensamma grunder

Checklista för implementering!

Tips för implementering av Gemensamma grunder –
ramverk för ledning och samverkan

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Checklista för implementering!
Tips för implementering av Gemensamma grunder – ramverk för ledning och samverkan

© MSB - Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Publikationsnummer: MSB2602 - juni 2025
ISBN-nummer: 978-91-7927-637-9

Dokumentet är ett resultat av ett utvecklingsarbete inom Gemensamma grunder – ramverk för ledning och samverkan och är baserat på dokumentet *Checklista för implementering med kvalitet*, från Folkhälsomyndigheten.

Innehåll

Förord.....	1
1 Checklista för implementering	2
Fyra inledande frågor.....	3
Vilket behov av Ramverket har identifierats?	3
Vilka aktiviteter, arbetssätt och metoder från Ramverket ska implementeras?	3
I vilken mån finns det stöd för att Ramverket kan möta behovet?.....	3
Var ska implementeringen ske?.....	4
2 Fas 1 - Initial bedömning.....	5
Steg 1. Beskriv behovet – varför gör vi detta?	5
Steg 2. Bedöm förmåga till förändring – är vår verksamhet redo för Ramverket och är vi redo för förändring?	6
Steg 3. Bedöm behovet av att anpassa verksamheten – behöver vi stärka infrastrukturen, motivationen eller kunskapsnivån?	6
Steg 4. Bedöm det organisatoriska stödet – Har Ramverket stöd från centrala personer i verksamheten?	7
Steg 5. Utse implementerare – har vi identifierat vilka som genomför implementeringen i praktiken?	9
Steg 6. Utbilda implementerare – kan vi erbjuda tillräcklig utbildning och träning? ..	10
3 Fas 2 – Struktur för implementering	11
Steg 7. Utse ansvariga för implementeringsprocessen – utse organisatoriskt ansvariga och specificera roller och ansvar	11
Steg 8. Ta fram en implementeringsplan - planen bör beskriva konkreta uppgifter och tid för genomförande, även på lång sikt.....	12
4 Fas 3 – Genomförande	14
Steg 9. Erbjud stöd till implementerarna	14
Steg 10. Följ upp implementeringen.....	15
Steg 11. Ge återkoppling till alla involverade	15
5 Fas 4 – Lärdomar och förbättringar	17
Steg 12. Lärdomar att ta med till nästa implementeringsprocess.....	17

Förord

Hej,

Att implementera ramverket Gemensamma grunder för ledning och samverkan är ett viktigt steg för att stärka proaktivitet, handlingskraft och samverkan mellan aktörer inom beredskapsområdet. Ramverket syftar till att skapa en gemensam förståelse och struktur för hur olika aktörer kan arbeta tillsammans för att hantera samhällsstörningar i fredstid och under höjd beredskap.

Denna checklista bygger på Folkhälsomyndighetens implementeringsstöd *Checklista för implementering med kvalitet*. Folkhälsomyndighetens checklista bygger på ramverket Quality Implementation Framework, en sammanställning av 25 teoretiska modeller för implementering, gjord av tre amerikanska forskare. Forskarna landade, utifrån de 25 modellerna, i fyra övergripande faser och 14 kritiska steg för att planera, bedöma och lyckas med implementeringsprocesser. MSB har i sin tur gjort en målgruppsanpassning av Folkhälsomyndighetens checklista och presenterar här en checklista med 12 steg. Vi tackar Folkhälsomyndigheten för möjligheten att använda materialet i detta arbete.

Implementeringsprocessen handlar om att på ett genomtänkt sätt integrera Ramverkets innehåll i din organisations befintliga strukturer, arbetsrutiner och samarbetsformer. En framgångsrik implementering kräver engagemang från ledning, medarbetare och externa samverkanspartners, samt en vilja att använda Ramverkets arbetssätt, förhållningssätt och metoder i den egna verksamheten.

Checklistan erbjuder en praktisk vägledning för exempelvis centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner, kommuner och andra aktörer inom beredskapsområdet. Genom att följa stegen i checklistan kan du som aktör:

- Få en tydlig struktur för implementeringsprocessen.
- Säkerställa att relevanta aktörer och intressenter inkluderas.
- Identifiera och övervinna potentiella utmaningar.
- Skapa hållbara rutiner och arbetssätt som främjar långsiktig samverkan.

Checklistan hjälper er att ta Ramverkets innehåll från teori till praktik, med målet att höja vår gemensamma förmåga att hantera samhällsstörningar i fredstid och under höjd beredskap.

Om du behöver ytterligare hjälp i ditt arbete med Ramverket kan du med fördel studera det stödmaterial, guider, webinarier och presentationsmaterial som finns publicerade på www.msb.se/ledningsamverkan.

Lycka till i ert arbete!

1 Checklista för implementering

Fas 1

Initial bedömning

- Steg 1 – Beskriv behovet
- Steg 2 – Bedöm förmåga till förändring
- Steg 3 – Bedöm behovet av att anpassa verksamheten
- Steg 4 – Bedöm det organisatoriska stödet
- Steg 5 – Utse implementerare
- Steg 6 – Utbilda implementerare

Fas 2

Struktur för implementering

- Steg 7 – Utse ansvariga för implementeringsprocessen
- Steg 8 – Ta fram en implementeringsplan

Fas 3

Genomförande

- Steg 9 – Erbjud stöd till implementerarna
- Steg 10 – Följ upp implementeringen
- Steg 11 – Ge återkoppling till alla involverade

Fas 4

Lärdomar och förbättringar

- Steg 12 – Lärdomar att ta med till nästa implementeringsprocess

Fyra inledande frågor

Flera olika faktorer spelar roll för att implementeringen av ramverket ska lyckas på lång sikt. Men ibland uppfyller en planerad implementering inte ens de mest basala kraven – att det finns ett uttalat behov. Att besvara de fyra frågorna nedan är därför en bra början – och en förutsättning för att bedöma om en implementeringsprocess överhuvudtaget ska inledas.

Vilket behov av Ramverket har identifierats?

Beskriv vilket behov som ska mötas. Exempel:

Vi har noterat att vi arbetar på olika sätt inom vår region/län/sector med att förstå situationen/vad som är problemet när vi arbetar med lägesbilder. Vi ser inte helheten och har svårt att se vilka aktörer som är relevanta att för oss att dela med oss till och inhämta information från.

Vi har noterat att vi ofta pratar förbi varandra inom vår region/län/sector då vi använder olika ord för samma sak. Vi förstår även händelsen på olika sätt och vill olika saker, vilket kan leda till perspektiv- och intressekonflikter.

Vi har svårt att strukturera arbetet med att ta fram aktörsgemensamma mål för vår hantering inom regionen/länet/sectorn utan går direkt in på att prata om åtgärderna som behöver göras. Inriktningen är otydlig eller implicit vilket lätt leder oss till att ha olika uppfattningar om vad målet med vår gemensamma hantering är.

Vilka aktiviteter, arbetssätt och metoder från Ramverket ska implementeras?

Beskriv vilka delar av Ramverket som är aktuella. Exempel:

- Processen för samlad lägesbild.
- Processen för aktörsgemensam hantering.
- Förhållningssätten i ramverket.
- Termer och begrepp i den konceptuella grunden.
- Resonemang om systemsyn.
- Ha kännedom om rapporteringsprocessen.

I vilken mån finns det stöd för att Ramverket kan möta behovet?

Beskriv i vilken omfattning ni bedömer att Ramverket kan möta ert behov. Exempel:

Vi behöver ha ett gemensamt arbetssätt för arbetet med lägesbilder och det får vi genom att använda oss av ramverket Gemensamma grunder för ledning och samverkan. Vi får även verktyg för att kunna dela och inhämta information genom rapporteringsprocessen.

Genom att använda termerna och begreppen och de förhållningssätt som ingår i Ramverket kan vi hitta en samsyn och enklare kommunicera med aktörer i en aktörsgemensam hantering.

Vi behöver följa Ramverkets process för aktörsgemensam inriktning och samordning för att få en struktur på hur vi tillsammans lägger upp mål och motsvarande åtgärder.

Var ska implementeringen ske?

Beskriv var i organisationen, vilka roller/befattningar/uppgifter i din organisation som berörs av en implementering av Ramverket i er organisation. Exempel:

Implementeringen ska ske på alla nivåer av organisationen. I första hand med ledningsgruppen och de som har utpekade roller i kris-/krigsorganisationen. Nästa fas är att utbilda de som kan komma att bli involverade i hanteringen på längre sikt om samhällsstörningen skulle bli långvarig.

Implementeringen sker på olika sätt:

- Uppdatering av arbetsrutiner och planeringsdokument utifrån Ramverket.
- Utbildning och övning av de olika målgrupperna.
- Samverkan med identifierade aktörer för att skapa gemensamma överenskommelser kring samverkan enligt Ramverkets förhållnings- och arbetssätt.

2 Fas 1 - Initial bedömning

Den första fasen i implementeringsprocessen handlar om att noggrant bedöma om ramverket fyller ett faktiskt behov och om ramverket passar för, eller kan anpassas till, verksamhetens förutsättningar (verksamheten kan exempelvis vara en kommun, region, länsstyrelse, myndighet eller annan organisation). Här görs alltså en mer grundlig bedömning än i de fyra inledande frågorna.

Fas 1 består av sex steg som alla innehåller frågor som besvaras efter bästa förmåga innan du/ni går vidare till fas 2. Besvara frågorna så gott du kan. De frågor du inte kan besvara, eller som inte kan besvaras på ett tillräckligt konkret sätt, visar var det finns frågetecken eller svagheter som du behöver hantera innan du fortsätter till fas 2 i checklistan. Sådana frågetecken kan beskrivas i kommentars- och analysfältet som finns under varje fråga. Svaret ”delvis” kan ibland vara tillräckligt, men om du svarat ”delvis” på många frågor i fas 1 kan det vara ett varningstecken. När eventuella frågetecken eller svagheter har hanterats, gå tillbaka till checklistan, komplettera och revidera.

Gå sedan vidare i checklistan och din implementeringsplanering. Ibland går man inte ”i mål”. Svaren på frågorna i fas 1 kan visa att verksamheten faktiskt inte behöver den föreslagna insatsen, eller att verksamheten inte är redo, i alla fall inte just nu. Du kan då bestämma dig för att på goda grunder avbryta eller pausa arbetet eftersom viktiga aspekter i implementeringsprocessen inte uppfyllts.

Steg 1. Beskriv behovet – varför gör vi detta?

I steg 1 görs en grundlig bedömning av behoven. Vem eller vilka skulle vinna på att implementera ramverket? Om de som ska genomföra en implementering inte anser att ramverket behövs finns det sannolikt bara två alternativ: att höja motivationen för den föreslagna förändringen, och förståelsen för värdet av den, eller att avbryta implementeringsprocessen. Att tidigt involvera de som ska genomföra implementeringen, dvs. de vi här kallar implementerarna, kan bidra till att höja motivationen.

Har vi bedömt verksamhetens behov?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

Steg 2. Bedöm förmåga till förändring – är vår verksamhet redo för Ramverket och är vi redo för förändring?

I steg 2 bedöms om verksamheten är ”redo” för Ramverket. Finns viljan och medlen, i form av exempelvis tillräckligt med resurser, kunskap och motivation? I en organisation finns ofta flera nivåer, olika roller och verksamheter. Ibland är den verksamhet som ska genomföra implementeringen inte ens en del av den egna organisationen. Notera gärna under ”Kommentar/analys” om olika delar i verksamheten eller externa aktörer har olika förutsättningar och förmåga för förändring.

Har vi bedömt verksamhetens förmåga för förändring?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

Steg 3. Bedöm behovet av att anpassa verksamheten – behöver vi stärka infrastrukturen, motivationen eller kunskapsnivån?

I steg 3 ses den organisatoriska kapaciteten över. Kan verksamheten anpassas avseende infrastruktur, motivation och kunskapsnivå? Och finns det i så fall resurser för detta? Om det inte finns stöd och motivation för implementeringen kan man behöva fundera på om det är värt att gå vidare.

3a. Kan vi anpassa verksamhetens infrastruktur i syfte att uppnå framgångsrik implementering?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

3b. Kan vi stärka motivationen i verksamheten i syfte att uppnå framgångsrik implementering?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

3c. Kan vi öka kunskapsnivån i verksamheten i syfte att uppnå framgångsrik implementering?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

Steg 4. Bedöm det organisatoriska stödet – Har Ramverket stöd från centrala personer i verksamheten?

Steg 4 handlar om att bedöma om det finns ett stödjande klimat i organisationen för implementering av Ramverket. I detta steg ingår att försäkra sig om att det finns stöd från beslutsfattare och att relevanta aktörer är positiva till implementeringsprocessen och upplever att Ramverket är ”värt besväret”. Om det finns extra drivande aktörer är det bra att fundera på hur dessa skulle kunna användas som resurser, men också på vad som händer om de lämnar verksamheten. Det är också viktigt att bedöma behovet av resurser, vad gäller både tid, pengar och personal. Här är det alltså viktigt att identifiera hindrande såväl som främjande faktorer för implementering.

4a. Är relevanta beslutsfattare och chefer positiva till den nya insatsen?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

4b. Har resursbehoven bedömts (tid, pengar och personal för implementering)?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

4c. Är övriga relevanta aktörer positiva till Ramverket?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

4d. Har några extra drivande och positiva aktörer identifierats?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

4e. Har eventuellt motstånd mot Ramverket identifierats och hanterats?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

4f. Har eventuella hinder för implementering av Ramverket identifierats?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

Steg 5. Utse implementerare – har vi identifierat vilka som genomför implementeringen i praktiken?

I steg 5 gäller det att identifiera och rekrytera de som ska genomföra implementeringen i praktiken – implementerarna - samt de personer som ska fungera som deras stöd.

Implementerarna behöver förstå fördelarna med Ramverket i sig, veta hur det ska användas och ha kompetens att använda det. De personer, interna eller externa, som ska ge stöd till implementerarna bör också ha kunskap om och förstå värdet av Ramverket, samt ha kunskap om implementeringsprocesser och uppföljning.

5a. Har vi identifierat och rekryterat de som ska genomföra implementeringen i praktiken?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

5b. Kan vi erbjuda stöd till de som ska genomföra implementeringen i praktiken?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

Steg 6. Utbilda implementerare – kan vi erbjuda tillräcklig utbildning och träning?

Steg 6, det sista steget i fas 1, handlar om praktisk träning. De som ska genomföra implementeringen kan behöva utbildning och praktisk träning, som följs upp med fortsatt stöd och handledning så länge det behövs. Verksamheten måste alltså kunna erbjuda träning och kompetenshöjande åtgärder så att de som ska genomföra implementeringen känner sig kunniga och trygga i det nya.

6. Kan vi erbjuda tillräcklig utbildning och praktisk träning i den nya insatsen?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

3 Fas 2 – Struktur för implementering

Den andra fasen i implementeringen av Ramverket handlar om att utveckla en struktur. Ramverkets ”överlevnad” på lång sikt bör också ingå i implementeringsplanen. En implementering uppfattas som institutionaliserad, dvs. helt integrerad i ordinarie verksamhet, först när personalomsättning, interna och externa omorganisationer, politiska förändringar, nya finansieringsformer etc. inte påverkar hur vi arbetar med Ramverket. Först då kan implementeringen slutgiltigt betraktas som lyckad. Innan fas 2 avslutas bör det finnas en tydlig plan över vad som ska hända och när. Det bör också stå klart vem eller vilka som ansvarar för olika delar i implementeringsprocessen. Besvara frågorna så gott du kan. De frågor du inte kan besvara, eller som inte kan besvaras på ett tillräckligt konkret sätt, visar var det finns frågetecken eller svagheter som du behöver hantera innan du fortsätter till fas 3 i checklistan. Sådana frågetecken kan beskrivas i kommentars- och analysfältet som finns under varje fråga. Svaret ”delvis” kan ibland vara tillräckligt, men om du svarat ”delvis” på många frågor i fas 2 kan det vara ett varningstecken. När eventuella frågetecken eller svagheter har hanterats, gå tillbaka till checklistan, komplettera och revidera. Gå sedan vidare i checklistan och din implementeringsplanering.

Steg 7. Utse ansvariga för implementeringsprocessen – utse organisatoriskt ansvariga och specificera roller och ansvar

I steg 7 skapas en arbetsgrupp med tydligt ansvar och mandat att planera, genomföra och följa upp implementeringsprocessen. Inom teamet utses ansvariga för olika delar i arbetet. Observera att implementeringsteamet ansvarar för implementeringsprocessen, men behöver inte vara de som sedan ska arbeta i Ramverket (se steg 9). Deltagarna i implementeringsteamet bör vara väl insatta i behovet och förstå varför Ramverket behövs. Det är också en fördel om implementeringsteamet har ett starkt förtroende inom verksamheten.

7a. Har vi tillsatt ett implementeringsteam eller motsvarande?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

7b. Har vi utsett en huvudansvarig för teamet?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

7c. Har vi identifierat roller och utsett ansvariga för olika delar i arbetet?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

Steg 8. Ta fram en implementeringsplan - planen bör beskriva konkreta uppgifter och tid för genomförande, även på lång sikt

I steg 8 tas en implementeringsplan fram. I denna plan tydliggörs vilka delar som ingår i implementeringsprocessen, när de ska vara klara och vem som ansvarar för att det ska bli gjort. I planen tydliggörs också vad som kan behöva komma på plats innan implementeringen av den nya insatsen inleds på allvar, exempelvis att personal kan behöva utbildning och träning, och att verktyg och egna rutiner måste utarbetas. Hur uppföljning ska ske bör också tas upp i implementeringsplanen.

8a. Har vi en implementeringsplan som innefattar mål, uppdrag och uppföljning samt ett uttalat ansvar för alla aktörer och relevanta utförare?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

8b. Har implementeringsplanen förankrats i verksamheten, dvs. har relevanta aktörer tagit del av planen?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

8c. Har vi tagit fram en tydlig tidplan som innefattar långsiktig hållbarhet?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

4 Fas 3 – Genomförande

Först den tredje fasen i implementeringsarbetet handlar om faktisk implementering. Struktur och stöd för arbetet är viktiga delar i denna fas. I fas 3 ingår praktiskt och tekniskt stöd till genomförarna, uppföljning av implementeringsprocessen och återkoppling till alla involverade. Besvara frågorna så gott du kan. De frågor du inte kan besvara, eller som inte kan besvaras på ett tillräckligt konkret sätt, visar var det finns frågetecken eller svagheter som du behöver hantera innan du fortsätter till fas 4 i checklisten. Sådana frågetecken kan beskrivas i kommentars- och analysfältet som finns under varje fråga. Svaret ”delvis” kan ibland vara tillräckligt, men om du svarat ”delvis” på många frågor i fas 3 kan det vara ett varningstecken. När eventuella frågetecken eller svagheter har hanterats, gå tillbaka till checklisten, komplettera och revidera. Gå sedan vidare i checklisten och din implementeringsplanering.

Steg 9. Erbjud stöd till implementerarna

Steg 9 innefattar konkret stöd under själva implementeringen. Det kan handla om att ge handledning och tekniskt stöd eller att ta fram material och skapa förutsättningar kring arbetstid. Det kan också handla om nyupptäckta behov av utbildning och träning.

9a. Har vi utsett någon eller några som kan erbjuda praktiskt stöd under implementeringsprocessen?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

9b. Har den eller de som ska erbjuda det praktiska stödet god kännedom om våra förutsättningar?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

Steg 10. Följ upp implementeringen

I steg 10 följs implementeringsprocessen upp. Vad har fungerat bra? Har det framkommit några svagheter som bör och kan åtgärdas? Information om hur olika delar av implementeringsprocessen har genomförts samlas in och sammanställs.

10a. Har vi följt upp målen i implementeringsplanen (steg 8)?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

10b. Finns en plan för uppföljning av långsiktig hållbarhet?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

Steg 11. Ge återkoppling till alla involverade

Steg 11 handlar om att kontinuerligt återkoppla resultat från uppföljning av implementeringsprocessen till alla involverade. Ofta är många inblandade i en implementeringsprocess, t.ex. beslutsfattare, administratörer, utförare och stödfunktioner, och då kan återkopplingen behöva ske på flera olika sätt och vid olika tidpunkter.

11a. Finns kanaler för att sprida resultat från uppföljning till involverade aktörer?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

11b. Finns kanaler för att sprida resultat från uppföljning till involverade aktörer?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

11c. Finns möjlighet att agera utifrån resultat från uppföljning, dvs. använda resultaten till kvalitetsutveckling av implementeringsprocessen?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

5 Fas 4 – Lärdomar och förbättringar

Den fjärde och sista fasen omfattar bara ett steg. Det handlar om att lära av erfarenheter.

Steg 12. Lärdomar att ta med till nästa implementeringsprocess

Steg 12 handlar om behovet av att lära för framtiden. Vad har du lärt dig av den här implementeringsprocessen som du kan ta med dig till framtida implementeringar?

12a. Har erfarenheter inhämtats från de som varit involverade i implementeringen?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

12b. Har inhämtade erfarenheter delats med de som varit involverade i implementeringen?

Ja ☐ Nej ☐ Delvis ☐ Oklart ☐

Kommentar/analys:

Faktaruta

Du har nu tagit dig igenom MSB:s checklista för implementering av ramverket Gemensamma grunder för ledning och samverkan! All information och stödmaterial kopplat till Ramverket hittar på www.msb.se/ledningsamverkan

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap